

DISPUTATIO JURIDICA

De

FORO COM-
PETENTI.

Ex D. C. Instit. Decret. alijsq; concurrentibus
titulis & LL. eruta & digesta.

Quam

DIVINA ADSPIRANTE GRATIA

*Auctoritate Magnifici & Amplissimi Jureconsultorum
Ordinis, in Illustri Septemvirali ad Albim Academia,*

PRÆSIDE

Dn. JOHANNE STRAUCHIO,
J. U. D. & Antecessore, Serenissimi ac potentissimi
mi ELECTORIS SAXONICI Consiliario, Collegij Juridici
Ordinario, Curia Electoralis & Consistorij Ecclesiastici
Wittebergensis Assessor,

Publicè ventilandam proponit

JONATHAS HARTVVIG.
STOLPA-POM.

In Acroaterio Jctorum

Ad diem 20. Junij, horis à septimâ matutinis.

Valer. Maxim.

*Expugnentur licet Urbes, corripiantur Gentes, Regnis manus injiciantur, nisi FORO
& CURIAE officium ac verecundia sua confiterit, partarum rerum caelo cumulus
aquantur, sedem stabilem non habebit.*

WITTEBERGÆ,

Typis AMBROSII ROTH, Acad. Typogr. Anno 1635

Dieß ist ein Buch
FÜR DEN
FÜRSTEN
JOHANNES
STADT
JOHANNES
STADT
JOHANNES
STADT
JOHANNES
STADT

PROOEMIUM.

*Rerum omnium duo plerumque
constituuntur fines: Unus proprius, sua vis-
sima illa & maximè necessaria hominis sani-
tas, sive corporis εὐσυχία, quam referente A-
ristotele lib. 1. Eth. c. 4. plurimi tanta lau-
dis encomio venustarunt, ut in eà summum
hominis bonū sive εὐπραγίαν posuerint. A-
lius Communis, societatis humanae utilitas
& conservatio, qua Justitiā & Judicijs tanquam firmissimis nititur
futuris, quorum basis & fundamentum, non modò Angustissimorum
Imp. Rescripta & Constitutiones clementissima, sed & divina sunt
Oracula. Postquam enim fragilis & ad delinquendum prona homi-
nis extiterat natura, attinebat remedia quaedam conquiri, quibus i-
gnorantia errantium instrueretur, & malitia delinquentium publicā
autoritate coerceretur, l. 1. & 2. ff. de LL. Hinc à primo statim ev-
ipse Jehovah Justitiā & Judicia exerceri jussit Deuteron. 17. v. 1.
eui etiam judicandi muneri juvandā salute profuit ipse Moyses Exod.
18. v. 15. & 16. quod & postea inter ejus successores, quos jam non inda-
go, eousq; adolevit etatis, donec tandem ad Romanum Imperium
fuit perventum. Quod cum in Oriente desierat, & in Occidentem
translatum erat, summa judicandi potestas, Imperijs, Majestas pe-
nes Imperatorem seu Casarem esse cepit. Ubi verò Imperator pro
tribunali Provinciarum, Urbium, Arcium, Civitatum, Pagarum &c.
quibus Imperium abundè scatet, sedere nequaquam poterat, neq; ejus
Majestati congruum videbatur, varij pro diversitate loci ac temporis
inferiores Magistratūs & Judices in ejus locum sunt suffecti, qui tan-
quam vicarij ejus publicam curam susciperent §. 4. & 5. Inst. de At-
til. tut. autoritatem Principis referrent, l. 1. in pr. ff. de Offic. præfect.
prætor. dignitatem Imperij consilij suis sustinerent. Cic. lib. 3. in pr.
de LL. & Rempub. in partibus suis sibi concreditis gubernarent, §. ult. in
proem. Instit. Ut autem constare possit, civi cui Magistratus & Ju-
dices jus dicere, tum cui litigantes parere haberent necesse, materiam*

Judiciorum Foriq; competentis & incompetentis breviter & succincte delineare, publicaq; controversias subijcere opera precium duximus. Et quamvis hic quoq; laudes hujus materiae edecumanda forent, adversariorumq; frones, hujus dignitatem & sublimem auctoritatem viperino morfu incessantium & infestantium, validiori manu corruganda; tamen cum sit in aprico quid de his, velut mala fama, hirudinibus sentiendum, & sublimissimi viri jam olim eos risu in omne tempus profcindendos judicavint, nostri non erit instituti, cineres inanè hujus controversia refovere in flammam, aut metam obstinata liti absolutà definitione ponere, sed eò, uti diximus, molimina opera nostra adjunctu Dei extendere, ut magnam illam & altam, quotidianam tamen valdequè necessariam Iudiciorum seu Fori competentis materiam paucis perirrahemus & uadè uerè, uiv defendamus; quam ob causam sequentes subnotimus theses.

I. **F**orum seu Forus (ut Isidorus, Lucillius, Pomponius Atrillanarius, & Marius Victorinus loquuntur), M. Varrone testante lib. 1. de ling. lat. deducitur à ferendo, quod eum in locum litigantes deferant controversias, pro ut negotiatores res, quas vendere cupiunt; & intelligitur varijs modis. Cicero enim pro Rege Dejotaro Fori appellatione subsellia intelligit, hoc est, judicia publica, quæ sub dio, aut in eo loco, unde cælum facillè perspicere possent, exercebantur: Varro, macellum: Livius, omnia quæ extra Urbem erant majora & minora Oppida, Castella & Loca: Servius, negotiorum agendorum tempora & loca: Nobis Forum dicitur sedes, ubi lites & controversiæ judiciales exercentur, seu locus publicus, in quo Magistratus jus dicit & judicat, c. forus 10. de V. S. Cujac. in parat. C. de Iuriad. & for. compet. Wesenb. in parat. ibid. Rosbach. in prax. civil. tit. 3. n. 1. Vult. ad l. 1. C. de Iuriad. & for. comp. n. 5. Francisco Polleto lib. 1. hist. for. Rom. c. 2. dicitur causarum officina & veluti quoddam juris diribitorium, quod Magistratus videntur habere activè, in quo sc. ipsi jurisdictionem suam exercent, litigantes passivè, videlicet in quo conveniantur, litesque dirimantur Vult. de loc. n. 7.

II. Forum illud est vel Competens vel Incompetens. Competens est ordinaria Jurisdictionis sedes l. nemo 4. C. de Iuriad. vel con-

congruum & proprium tribunal, ubi Reus ab Actore conveniri debet, quacunq; de re agatur, *Cujac. d. loc. Incompetens contra est vetitum, incongruum & alienum tribunal, cui Reus subjectus non est t. r. C. si à non compet. jud. Et l. in criminali 3. C. de Iuris. omn. jud. Rosbach. d. loc. n. 3.* Hinc etiam Judex dicitur vel Competens *l. pen. in pr. ff. de Iuris. d. l. 1. C. eod. t. l. 2. §. un. ff. si quis in jus voc. non ter. seu Suus, l. ult. C. si à non comp. jud. l. magisteria 6. C. de Iuris. d. omn. jud. l. venditor 49. ff. de Judic. Vel Incompetens d. l. 1. C. de Iuris. d. Quod Actori cuivis fidà exploratione disquirendum venit. Si enim lites suas coram incompetente iudice ant. usus fuerit, non modò spebus suis inanìs exitus illudet, sed & injuriæ laqueos, cum causæ amissione invadet *l. in criminali 5. §. 1. C. de Iuris. d.**

III. Hanc Fori competentiam constituunt Modi quidam: vel Principales, ut sunt 1. Domicilium, *l. juris ordinem 2. C. de Iuris. d. c. ult. de For. compet. l. nec ipsi 2. C. de Incol. l. heres absens 19. §. 2. ff. de Judic. 2. Contractus, d. c. ult. de For. comp. c. Romana 1. §. contrabentes eod. t. in 6 d. l. heres absens 19. ff. de Judic. 3. Delictum, d. c. ult. de For. comp. l. 1. C. ubi de crimin. agi oport. 4. Res sita, *l. un. C. ubi de heredit. agat. l. ult. Et t. 2. C. ubi in rem act. exerc. deb. d. c. ult. de For. comp.* Vel minus Principales, utpote Causæ, *l. 1. Et t. 1. C. ubi caus. fiscal. c. si clericus 5. c. quod clericus 9, c. ex tenore 11. de For. comp. Connexitas causarum, t. r. ff. de quib. reb. ad eund. jud. eat. & Privilegium, seu Personæ conditio, *l. un. C. quand. Imp. inter pup. vel vid. l. 1. C. de offic. divers. jud.* Quæ omnia & singula cum augmenta possant, operam nostram ijs venditabimus.**

IV. Et ut viâ rationeque progrediamur, intio modum primum sortiendi forum, qui est Domicilium perpendemus. Illud autem dispescimus in Commune & Privatum. Commune olim fuit Urbis Roma, quæ Orbis terrarum dicebatur domicilium. *Cornel. Nepos in vita Pomponij Attic. & communis patria l. Roma 33. ff. Ad Muni. cip. l. si duas 6. §. 11 ff. de Excusat. l. eos qui 9. in pr. ff. de vacat. Et excusat. mun. l. relegatus 19. ff. de Interd. Et Releg. ubi quotquot Imperio Romano vestigales erant, conveniri poterant, licet ibidem neque contraxerant, neque deliquerant, neque res quæ vindicabantur sitæ erant, *l. nec non 28. §. 4. ff. Ex quib. caus. major. Cujac.**

ad e. ult. de For. comp. ita tamen, si Romæ inveniebantur; absentes enim è Civitate suâ nõ evocabantur, *l. consensisse. 2. §. omnes 4. & d. l. heres absens 19. ff. de Iudic. & nisi habebant jus domum revocandi d. l. 2. §. 3. & seqq. l. 1. si quis s. l. si quis 7. l. non aliàs 24. & seqq. ff. de Iudic.* Hodie statu mutato, ubi Roma sedes Pontificis facta est, *Novell. 9. in pr.* communis patria esse desijt, nec quisquam civis Romanus reputatur, nisi Româ oriundus, aut specialiter Civitate Româ donatus sit, *Cujac. ad d. c. ult. de For. comp.*

V. Privatum domicilium partimur in Naturale seu Originis, Nativitatis ac Patriæ, & in Accidentale seu Habitationis. Naturale dicitur, quod ex ipsa origine naturaliter provenit, seu unde quis oriundus est, *l. pen. ff. de Senat. l. filios 3. C. de Municip. & Orig. lib. 10.* vel etiam ejus parentes; *l. assumptio 6. §. 1. ff. Ad Municip.* Effectus hujus Naturalis domicilij fuit olim in munerum civilium, cujusmodi est, Magistratus Municipalis, Decanatus, Syndicatus, Tutela &c. *l. 1. ff. de mun. & honor. delatione & injunctio- ne, l. honor 14. §. 3. ff. de mun. & honor. l. 1. & l. filios; 3. C. de Municip. & Orig. lib. 10. Iob. Goedd. ad l. 190. de V. S. n. 4.* cui cives originarij de jure Civili ita mancipati videntur, ut haud unquam, quocun- que etiam se suaquè bona transferant, terga dare possint, *l. pen. & ult. C. de municip. & Orig. lib. 10. d. l. adsumptio 6. in pr. l. filij 22. §. 2. ff. ad municip.* ex contrariâ tamen & generali omnium fermè lo- corum consuetudine, cum primis Germaniæ, Originarium civi- tati suæ & privilegij, ejusdem renunciantem, ac domicilium aliò transferentem, civem esse desinere, omniaque pristinæ civitatis privilegia, immunitates & jura, etiam respectu munerum & offi- ciorum publicorum amittere, competum est, *l. ex factis 35. §. 3. ff. de Hered. instit. Iason ad l. 1. §. hujus studij 2. ff. de I. & I. n. 15. Bl. in l. 2. C. de Infant. expos. Gail. lib. 2. obs. 36. n. 7. & seqq. Matth. de Afflic. decis. 384. per tot.* Hinc originarius in domicilio originis renunciato conventus Fori præscriptione uti, & ad Judicis ordi- narij judicium revocare potest, *Paurm. lib. 2. de Iurisd. c. 8. n. 38. Zang. in tr. de Except. c. 1. n. 28.* In dubio tamen Reus conventus domicilium in loco originis habere præsumitur, arg. *d. l. 3. C. de municip. & Orig. l. nihil interest 26. ff. de captiv. & postlim. revers.*

Glof. ad d. l. 6. ff. Ad Municip. ad verb. mutare Cyn. ad l. 2. C. de Iurisd. n. 3. Cujac. ad d. l. 3. C. de municip. & Orig. eousque, donec domicilium aliò se transtulisse probaverit, arg. l. ab ea parte 5. ff. de Probat. & præsumpt. Probatione factâ Reus ab instantia absolvendus, & Actor ad Forum Rei competens remittendus erit.

VI. Accidentale seu Habitationis domicilium est, ubi quis la-rem rerumq; ac fortunarū suarū summam constituit, unde rursus non sit discessurus, si nihil avocet, l. cives 7. C. de Incol. lib. 10. seu locus in quo quis habitat eo animo, ut ibi perpetuò consistat, nisi quid avocet Donell. lib. 17. comment. c. 12. Hoc constituunt 1. Habitatione, sine quâ domicilium nullum est, l. domicilium 20. ff. Ad Municip. Etsi enim quis in aliquâ Civitate non unam, sed plures possideat domos, si tamen illas non inhabitet, illic domicilium non habet, cum ex mente Papiniani l. libertus 17. §. sola domus 13. ff. Ad Municip. sola domus possessio, quæ in alienâ Civitate comparatur, domicilium non faciat, l. cum neg. 4. C. de Incol. lib. 10. Donell. d. loc. Wesf. conf. 1. n. 57. sed jus, quo quis utitur cum civibus alicujus civitatis, Vult. ad l. 2. C. de Iurisd. 2. Animus perpetuò consistendi, sine quo nomen domicilio datum non præsumitur, Vnde, qui remoto ejusmodi animo temporis causâ, licet illud per aliquam multos annorum dies possessione adolescat, alicubi commorantur, domicilij habentis non frænantur. Sic qui legationis munere fungentes alicubi domum conduxerunt, aut qui mercantiam exercentes alicubi consistenterunt, aut qui artibus liberali ingenio dignis incumbentes alicubi permanferunt, animo tamen repetendi priscos lares, negotijs peractis, studijsque completis, domicilium non contraxerunt, l. nec ipsi 2. C. de Incol. lib. 10. Donell. d. loc.

VII. Ubi verò dubitatur de animo cujusque ex duobus hisce dignoscendus erit, 1. ex munijs vitæ quotidianæ, quæ si quis non minus ibidem obeat, quàm ejus loci cives & inhabitatores, omniumq; ejusdem loci commodorum potiatur, domicilium contraxisse non immeritò reputabitur, l. Labeo indicat §. 1. ejus qui 27. §. 1. ff. Ad Municip. Senatores 2. in fin. C. ubi senat. vel Clarif. 2. ex personæ conditione, si alicujus conditio ea sit, propter quam certo in loco semper consistere necesse sit, utpote Senatores, l. Senatores 8. C. de Incol.

Incol. l. filij 22, § pen. ff. Ad Municip. l. pen. ff. de Senator. Milites, ubi merent seu inhaerent, si nihil in patria possideant, l. municeps. 23. §. un. ff. Ad Municip. Relegati eo in loco, in quem relegati sunt, d. l. 22. §. relegatus 3. ff. Ad Municip. qui tamen domicilium, unde arcentur retinere possunt, d. l. 27. §. ult. ff. Ad Municip. cum inibi procuratorem habere queant, l. Papinianus 20. ff. de Minor. l. sed & si 26. §. 1. ff. ex quib. caus. major. Vide de his tribus personarum generibus Petr. Gregor. Tholos. synagm. jur. univ. lib. 18. c. 13. n. 21. 24. & 26.

VIII. Vidimus qui ex personâ propriâ domicilium contrahant, ejusdemquè requisita, habitationem sc. & animum perpetuò consistendi. Restat videamus hic, qui respectu alterius domicilij nexu obstringantur. Sic 1. ex personâ maritorum uxores, l. pen. in pr. ff. de Lurisd. l. fin. §. item rescripserunt mulierem. 3. ff. Ad Municip. l. fin. C. de Incol. Bl. in l. si uxorem. C. de condit. inserti, ut & vidua, quamdiu in viduitate permanent, è mariti dignitate ac domicilio aestimantur, & munera incolarum subeunt, d. l. 22. §. vidua 1. ff. Ad Municip. l. fin. C. de Incol. lib. 10. l. exigere 65. ff. de Iud. c. l. un. C. de Mulier. in quo loc. lib. 10. dummodò matrimonium sit legitimum, arg. §. si adversus 12. Inst. de Nupt. l. de jure 37. §. fin. ff. Ad Municip. Secus est in desponsatâ, quæ sponsi domicilij & dignitatis experta est, l. ea quæ 32. ff. Ad Municip. Decian. in tract. crim. lib. 4. c. 9. n. 54. Petr. Gregor. Tholos. d. loc. n. 25. 2. Ex persona Patrisfamilias, domicilium habere existimantur, qui ex ejusdem familia sunt. Sic Libertus ejusquè filij domicilium sui patroni sequuntur, d. l. adsumptio 6. §. fin. d. l. libertus 17. §. ex causa 8. d. l. filij 22. in pr. d. l. ejus qui 27. in pr. ff. Ad Municip. l. 2. C. de Municip. & Orig. lib. 10. & si plures sint Patroni, omnium libertus sequitur domicilium, l. si quis 7. ff. Ad Municip. Pari modo filius adoptatus acquirit domicilium patris sui adoptivi l. ordine 15. §. fin. ff. Ad Municip. sed post emancipationem illud amittit, & civis seu Incola civitatis ejus esse desinit, l. sed si 16. ff. Ad Municip. l. in omni 13. ff. de Adopt. & emanc. l. pen. §. fin. d. 2. C. eod. Clericos etiam ex personâ patrisfamilias domicilium & forum consequi tradunt Decian. d. c. 9. n. 47. & seqq. ac Farinat. q. 8. n. 46. 3. Ex persona Defuncti, Heres, ut ibi

ibi praesens conveniatur & absens defendatur, ubi Defunctus conveniri debuit, nulloque suo privilegio excusetur, *d. l. heres absens 19. in pr. ff. de Iudic. Donell. d. lib. 17. comm. c. 11. Paurm. lib. 2. de Iuris. d. c. 4. n. 92. § 93. § c. 8. n. 56.* 4. Ex persona sui Principalis, Defensor, sive sit voluntarius sive jure coactus; quisquis enim alienae litis defensor est, ejus judicem sequi debet, quem judicio defendit, *arg. l. venditor 49. ff. de Judic. Donell. d. loc.* Et haec pressio quasi dente dicta sunt, de primo sortiendi forum modo, Domicilio scilicet: in quo Regula observata digna obtinet: Unumquemque ibi defendi debere, ubi domicilium habet *d. l. heres 19. §. 1. & ult. ff. de Judic. d. l. 2. C. de Jurisd.*

IX. Jam dicendi seges nascitur de contractu, qui secundus principalis Forum sortiendi modus. Quamvis autem vocabulum contractus specialiter & usitato loquendi more acceptum, dum taxat denotet id, quod mutuo consensu, unde Obligatio gignitur, sit vel geritur, & distinguatur à Quasi Contractibus *§. 2. Inst. de Obligat. l. Labeo 19. de V. S. Generalius tamen hujus materiae intuitu usurpatur, l. omnem 20. ff. de Iudic. l. aut ubi 3. ff. de Reb. aut jud. poss. d. l. 2. C. de Jurisd. ita ut sub se comprehendat etiam Quasi contractus, l. qui loco 27. l. si in area 33. ff. de condi. indeb. & Distractus. l. ab emptione 58. ff. de Pat. Covar. lib. 1. var. resol. 4. n. 1. Iohan. Monach. in praedict. p. 2. c. 6. princip. n. 28. Matth. Steph. lib. 1. de Iurisd. c. 29. n. 5.*

X. De Contractu in specie sic dicto ita jus est: Ubi quis contrahit, ibi unumquemque si cum eo agatur, se defendere debere, *c. fin. de For. comp. c. 1. §. contrahentes, de For. comp. in 6. l. aut ubi 3. ff. de Reb. aut jud. poss. l. ult. in fin. ff. de condi. tritic. licet domicilium in ibi nullum habeat, d. l. heres absens 19. §. 2. ff. de Iudic. l. 1. C. ubi de ratiocin. agi. oport. sive Laicus sit, sive Clericus, c. dilecti 17. c. ult. de For. comp. d. c. 1. §. contrahentes, eod. in 6.* Verum cum hic locus animadversionem quandam recipiat, multifariamque intelligatur, ut denotet vel locum factae promissionis, vel locum scripti instrumenti, vel locum destinatae solutionis, aut traditionis; ideo notandum, ab effectu contractum desumi, eoque de loco definiiri, in quo solvenda est pecunia aut res tradenda *d. l. aut ubi 3. ff. de Reb. aut jud. possid. l. contraxisse 21. ff. de O. & A. d. l. heres 19. §. ult.*

19. §. ult. & ibi Bl. & Ang. ff. d. Judic. Andr. Tiraquell. de Retraict. lignagier. §. 1. n. 49. Quod si verò promissio desolvendo concepta fuerit generaliter, e. g. ubicumque locorum creditor voluerit; ubilibet debitorem conveniri fas erit, cum in quemlibet locum destinata reputetur solutio, Bl. in l. si quis in scribendo 29. C. de Pa et n. 2. Iob. Monach. d. c. 6. princip. n. 33. Zanger. p. 2. c. 1. n. 140. & seqq. Quod si nihil de pecunia solvendâ cautum sit, locus contractus adsignificatur is, in quo res gesta est, d. l. heres 19. §. proinde 2. l. argentarium 45. §. 1. ff. de Judic. Cum etiam plerumque contrahentes inter se convenire soleant, contractum non nisi in scriptis & sub confirmatione celebrari & perfici debere, standum erit huic conventioni, quamvis aliàs nec confectio instrumenti super contractu l. exigere 65. ff. de Judic. arg. l. 38. ff. de O. & A. nec confirmatio alterius requiratur, c. 1. de confirm. util. vel in util. Jason ad l. 5. ff. de Jurisd. num. 29. Gail. lib. 2. obs. 1. n. 3. & 4. Rosbach. prax. civil. tit. 3. num. 22.

XI. Quod hactenus adseruimus, Reum conveniri posse in loco ubi contraxit, interpretandum non tantum de eo, qui in loco contractus praesens est, sed & qui absens, modò bona ibi possideat. Si enim Reus conventus & citatus comparere noluerit, Magistratus seu Judex loci contractus judiciariâ autoritate in obstinatam Rei contumaciam animadvertet, & bona ejus possideri decernet, d. l. heres 19. §. 1. ff. de Judic. l. 19. ff. de injus voc. t. t. ff. de Reb. aut jud. poss. t. t. ff. Ex quib. caus. in poss. eat. d. c. 1. §. contrahentes de For. comp. in 6. hoc executionis processu, ut Creditorem ex primo Decreto in possessionem bonorum Rei mittat, quo ea vel Custodiâ, l. in cui s. in pr. ff. ut in posses. legat. vel pignoris vice, donec veniat responsum derineat, d. §. contrahentes, c. fin. ut lit. non contest. quod si intra annum non venerit se defensusurus, & judici de ejus contumaciâ satis constare videbitur, judex ex officio suo nobili secundum Decretum interponet, & Actorem in verâ possessione esse, eâque frui, fructusque suos facere jubebit, Br. in l. si finita 15. §. Iulianus 16. ff. de damn. infect. n. 40. Panormit. in c. quoniam §. ult. ff. ut lit. non contest. n. 46, uti eos allegat VVes. in parat. ff. de damn. infect. n. 6. Et hoc de jure communi. Secus est de Jure

Jure Saxonico, ubi neutri locus missio, sed in contumacem reum condemnatoria fertur sententia, tam quoad damnum litis, quam quoad ipsum adversarij petitum, non aliter, quam si principale negotium discussum fuisset, Landrecht lib. 2. art. 9. & art. 24. in pr. & lib. 3. art. 39. §. wenn man für Gerichte beschuldigt & seqq. præviã tamen sententiã, usque ad legitima impedimenta, Gloss. Lat. ad d. art. 9. lit. A. Gloss. Germ. ad art. 24. quæ si non fuerint diducta, condemnatur in causã principali, biß auff die hülfße in Haffertlag, Proceß vnd Gerichtsordnung c. 10. §. im fall aber der Beklagter pag. 24. & 25. Harim. Pist. lib. 1. quest. jur. civ. & Sax. q. 3. n. 2. & seqq. Rauchb. p. 1. q. 1. n. 1. & 2. Coler. de process. execut. p. 1. c. 2. n. 12. & seqq. & amplius proceditur juxta formam in Constitutione Electorali 32. p. 1. & Edicto Torgensi de Anno 1583. & Proceß vnd Gerichtsordnung c. 39. præscriptam. Actore verò existente contumace Reus ab instantiã Judicij relaxatur, Reinh. diff. judic. 8. per artic. 9. lib. 2. art. 5. lib. 3. quem citat. VVes. d. loc. in fin.

XII. Sed ut redeamus unde prolapsi sumus, quæritur quid obtineat, si Reus in loco contractus nec versetur, nec bona possideat? Quiescent hinc judicis partes, non quod jus deficiat, sed quod Rei facultates huic territorio exemptæ omnem judicis potestatem diluant. Poterit tamen index hoc severitatis impertire, ut decernat absentis Rei bona autoritate & consensu Magistratus illius, sub quo bona sita sunt, possideri, d. c. 1. §. contrabentes de For. comp. in 6. l. à D. Pio 15. §. 1. ff. de Re judic. cum jurisdictio una aliam optime juvare possit. Et proponuntur à Dd. quinque casus speciales, ubi hic procedendi modus observari solet 1. quando agitur de reddendis rationibus ex administratione tutelæ, curæ, negotiorum gestorum, mandati, pro socio &c. l. 1. & r. t. C. ubi de ratiocin. l. neq. fœmina c. 4. §. 1. ff. de Procurat. d. l. heres 19. §. 1. ubi Paul. de Castr. ff. de Iudic. Nov. 69. c. 1. §. 1. Zanger. de Except. p. 2. c. 1. n. 188. & seqq. 2. Si Reus malitiosè se occultet, vellatitet, ne Citatio ad se perveniat, d. c. 1. §. contrabentes, de For. comp. in 6. Zanger. d. loc. n. 179. 3. Cum in calu moræ se quis ad sistendum personaliter in aliquo loco obligavit, c. ex rescripto 9. Sibi Canonista de Iurejur. Zanger. d. loc. n. 181. Coler. de Process. exec. p. 2. c. 1. n. 99. 4. Si certo loco

to loco solvere, ibidemque se defendere sub juramenti religione promissit, arg. c. si verò 8. c. cum contingat 28. de Iurejur. Auth. & qui jurat C. de Bon. aut. jud. poss. Zang. d. loc. n. 195. 5. Si Fori privilegio specialiter & expressè renunciaverit, Matth. Steph. d. lib. 11. c. 29. n. 35. & seqq. plures à regula exceptiones vide apud Mar. Soc. in c. dilectus 17. de For. comp. n. 40. & seq.

XIII. Tria tamen vicissim Reo Justitiæ suppeditantur fulcimenta, quibus si impendiò innitatur, Actor, quantum suspicatur, cupitis & destinatis suis excidet. 1. Si Mercator adveniter faciens & adnavigans actum discessurus, emerit aut vendiderit, causâ hujus obligatus, ubi contraxit defendere se non compellitur d. l. heres 19. §. proinde 2. ff. de Judic. cum hæc persona tum conditio hanc conventionis præsumptionem inducat, quod Reus non nisi in loco domicilij ad solutionem compelli voluerit, modò Actor hunc advenam fuisse noverit, & eo non attento, cum eodem contraxerit; quod si verò Actor hunc advenam esse ignoraverit, nil proderit Reo talem se fuisse, sed in loco contractus respondere is manet obstrictus, quippè hæc Exceptio ex consensu nascitur, seu ex eo, quod fortè inter eos actum intelligitur; non potest autem videri in personæ conditionem consensisse, qui in ea erravit, l. consensisse 2. in pr. d. l. heres 19. §. proinde 7. ff. de Judic. Donell. d. lib. 17. c. 14. 2. Si à Marito dos exigatur, qui si alibi domicilium habeat, aibi dotem acceperit, in eâ reputatur causâ, ut non necesse habeat ibi se defendere, ubi de dote convenit, seu instrumentum dotale conscriptum est, sed dumtaxat ubi domicilium habet, l. exigere 65. ff. de Judic. Donell. d. loc. Tbolos. lib. 9. Syntag. c. 22. n. 19. Matth. Stephan. d. lib. 1. de Iuriad. c. 29. n. 57. cum seqq. 3. Si Constituenti ratione Constituti lis moveatur; huic non hoc privilegij indultum, ut ubi debetur quod constitutum est, non ubi constituit, iudicium sufferre cogatur, arg. l. si quis in legatione 8. ff. de Iudic. Natura enim Constituti hoc suggerere videtur, ut in eo non Constituti obligationem, sed Constituti causam & originem spectemus, Donell. d. loc. His tribus detractis ratione Fori contractus exceptionibus, non dubitamus, quin generaliter concludatur, Reum ubi contraxit, ad defendendum se, obstringi. Et tantum etiam de secundo sortiendi Forum modo arbitrari licuit.

XIV. Venimus

XIV. Venimus nunc ad tertium modum, qui est Delictum, vel Maleficium vel Crimen, quatenus super hoc non Civiliter, seu de privato damno & pecuniâ, quam inde sibi debitam persequitur Actor, tunc enim crimen contractus nomine continetur, *l. Omnes 20. ff. de Judic. & forum cum contractu commune habet, Donel. d. l. 17. Comm. c. 16. in pr. Paum. lib. 2. de Jurisd. c. 4. n. 104. & c. 8. n. 105.* sed criminaliter ad pœnam & vindictam criminis publicam agitur. Delinquentem autem variis flagellari foris fas est, *l. C. Ubi de crim. agi oport. 1.* Foro loci in quo delictum est perpetratum, unde ibidè accusatus sese purgare tenetur, *d. l. 1. & autb. qua in provincia C. Ubi de crim. agi oport. Novel. 69. c. 1. l. preses 3. & l. ult. ff. de offic. presid. l. ult. ff. de Noxal. ad l. si cui crimen 7. §. pen. ff. de Accus. c. 1. de Raptor. c. 2: de Constitur. in 6.* Nisi sit persona Inlustris, quæ in causâ criminali arduâ, in qua non admittitur procurator, coram Principe, vel Cognitore sacro, cui principis Serenitas hujusmodi negotii audientiam vice suâ sacris apicibus mittendis mandavit, comparere & se defendere tenetur, *l. fin. C. Ubi Senat. vel Clariss. Vel Clericus, qui coram Episcopo, non etiam Magistratu Laico, licet in ejus territorio deliquerit conveniendus est, c. est Clerici 4. de Judic. c. si diligenti 12. de For. compet.* Ob vègrande tamen delictum ab honore & gradu dejjciendus, & competenti judici seculari ad ultionem legibus congruentem tradendus est, *Novell. 123. c. 21. §. 1.*

XV. Quisnam autem commissi delicti locus præcisè dicatur, variè Dd. inter se capita arietant. Petrus Glossator Cynus & alij opinantur, dumtaxat respiciendum esse ad delicti inchoationem seu originem, moti, quod in delictis non finis sed initium attendatur, *l. qui cum major 14. §. sed si 2. ff. de Bon. libert. l. quod ait 23. §. ult. in fin. ff. Ad L. Jul. de Adult. quemadmodum & in vulneratione lethali initium temporis, quo vulnus inflictum, non quo cades insequuta est consideratur, l. huic scriptura 15. §. un. l. ita vulneratus 51. in pr. ff. Ad L. Aquil. Cont. à verò Bart. ad l. libellorum 3. ff. de Accusat. Felin. ad c. ult. de For. compet. n. 14. Decian. tom. 1. lib. 4. c. 17. n. 10. & alij arbitrantur, illum verè dici locum delicti commissi, in quo cecidit percussus, cum in delictis qualitas potiùs patientis quàm agentis animadvertatur, *l. palam 43. in pr. ff. de Rui. nup. Zang. de**

Exception. p. 2. c. 1. n. 232. & per subsequutum tandem effectum delictum accipiat formam, per quam est, & dicitur tale arg. l. Iulianus 9. §. sed si quis 3. ff. Ad exhib. Sic e. g. mandans delictum, non tenetur de delicto ex mandato, sed ex delicto propter mandatum subsequuto, l. si quis 52. §. neg. verbo 19. ff. de Furt. Nos neutri horum assertioni ad stipulamur, sed oculatio & verior nobis videtur media sententia Castrensis ad l. un. C. Ubi de posses. agi oport. Farinacei in prax. & theor. crimin. lib. 1. tit. 1. q. 7. n. 44. & seqq. Wesenbecij ad d. l. 1. C. Ubi de crim. agi oport. n. 3. quæ delinquentes utrobique tortiri forum ac conveniri posse, cum in loco delicti inchoatum in consummati declarat, per text. express. in d. l. 1. C. Ubi de crimin. agi oport. l. et si 9. §. ult. ff. Ad L. Jul. de Adult. c. 1. de presump. quoniam utrobique delinquere existimantur. Sic e. g. rapiens puellam ex uno territorio & stuprans in alio, ab utriusque territorii Magistratu puniri potest. Hippol. de Marsil. ad l. un. G. de rap. virg. Bl. ad l. si quis non dicam 5. n. 11. C. de Episc. & Cler. Unus tamen incipitur casus, ubi non mortis sed vulnerationis locus attenditur, quando scilicet quis in uno territorio lethaliter vulneratus, in altero ex vulnere illo lethali mortuus est, quippe mortiferè vulneratus, loco & tempore percussionis censetur enecatus, licet longo intervallo post defunctus sit, l. 15. §. 1. l. aut lex 21. §. 1. ff. Ad L. Aquil. Costal. ad d. l. 15. Everb. in loc. top. A temp. ad loc.

XVI. Cæterum si inchoatio fuerit licita, vel etiam illicita, sed cadat in speciale delictum alterius, quilibet tunc Dominus de delicto in territorio suo perpetrato jurisdictionem habet solam non concurrentem, e. g. si in uno territorio vlnus inflictum sit non mortiferum, in altero verò mortiferum, vel etiam penitus quis è medio sit sublatus, hujus territorii dominus de homicidio, illius de vulnere cognitionem & pœnam auferet, cum sint separata delicta Hieron. cognol. in l. 9. ff. de R. J. n. 24. Quid si crimen in via publica commissum sit? Vindicatio erit Magistratus superioris, ad quem Regalia spectant, Zas. in Epit. feud. p. 5. n. 11. & seqq. Beust. ad l. admonendi 31. pag. 968. vulgò 674. §. sic via publica & S. seq. ff. de Jurejur. & Dd. comm. ad c. un. que sint reg. 2. Feud. 56. cum via publicæ ad regalia pertineant, d. c. un. l. Prator ait 2. §. Viarum 22. ff. Ne

ff. *Ne quid in loc. publ. vel in.* Quid de jure Saxonico super hac quaestione obtineat vide *Policey Ordn. de anno 1612. tit. Justicien sachen. art. 24. rubric. Fälle so sich auff den Landstrassen zutragen fol. 44. ibi: weil wegen der sälle so sich auff den Landstrassen begeben/ &c.*

XVII. Graviter amplius inter Dd. & Interpretes disceptatur super casu, si quis directò in confinio & qf. in Centro duarum aut plurium ditionum occisus reperiat, neque constet in cujus ditione homicidium patratum sit, ad quem cognitio & definitio homicidii pertineat? Quidam ad majorem corporis occisi partem respiciendum putant, cum ita major ditionis & soli pars occupetur. Alii pro corde pronunciant, quod illud pars animalis princeps, vitæ & caloris nativi fons atque sedes. Alii caput tanquam principale quid, & imaginem, unde homo cognoscitur, *per l. cum in diversis 44. & ibid. Beuf. d. p. 674. §. concessa ff. de Relig. & sumpt. fun. praponderare volunt; quam opinionem communem asserunt, Borch. ad d. c. un. que sunt reg. 2. Feud. 52. n. 26. Zang. p. 2. c. 1. n. 238. Alii pedes statuunt attendendos, cum occisus ibi stetisse videatur, cum cecidit, Niel. disput. feud. ult. in Coroll. lit. D. Verùm cum inde haudquaquam dijudicari possit, ubi plaga illa lethalis illata sit, neque pars corporis ad quam habendus sit respectus præcisè defini queat; (vix enim contingere potest, ut citra ullam agitationem & vacillationem corpus vulneratum protinus corruat, aut rectâ procumbat, sed in agone hinc inde volvatur & revolvatur, pedesq; illud antequam caderet ex uno loco in alium agitare & perferre potuerint) his opinionibus & conjecturis valde levis non suffragamur, potius descendimus in sententiam Baldi *in l. arbor 19. ff. Comm. divid. Decliani tract. crim. tom. 1. lib. 4. c. 17 n. 16. Treutleri p. 1. disp. 19. th. 4. Bachovii ad Treutl. ibid. arg. l. adeo quidem 7. §. ult. in fine ff. de Acquir. rer. domin. d. l. arbor. 19. in pr. ff. Comm. divid. qui ad utrumque seu cunctos cognitionem pertinere tradunt, quia cujusq; territorium censetur offensum, *arg. l. si verò 5. §. interdum 2. vers. quod si ex mediano ff. de his qui dejec. vel effud.***

XVIII. Sed cum frequenter homicidæ, dum calpam erubescendi & nefandi criminis metuunt deprehendi, soleant corpora occisa in alium locum pertrahere, & in dumera vel flumina publica projicere, videtur hoc casu ei competere de cæde cognitio

gnitio, ex cuius ditione ea perpetrata evidentibus signis aut præsumptionibus evincitur, *arg. d. l. 1. § d. aub. qua in provincia C. Ubi de crim. agi oport. Trentl. & Bach. d. loc.* Tantum de primo delinquentis foro, quod est locus, in quo delictum est patratum.

XIX. Secundum forum, cuius nexu maleficus ratione perpetrati criminis constringitur, est ubi domicilium habet, *l. 2. C. Ubi de crim. agi oport. Donell. d. lib. 17. c. 26.* Cognitio enim & animadversio delicti à subdito sive intra sive extra territorium commissi, ad Ordinarium loci spectat, juxta Panormit. *ad. eum conringat 13. n. 6. § c. ult. n. 13. de For. comp. Salycet. add. l. 1. C. Ubi de crim. agi oport.* cum aliàs forum sit eujusq; ubi domicilium habet, *d. l. 2. C. de Jurisd. & nihil habeat criminis reus loco domicilii conventus, quo detrectet & amoliatur jurisdictionem judicis intra territorium & jurisdictionem suam jus dicentis, arg. l. ult. ff. de Jurisd.* Ac procedit iudex contra facinorosos cum præsentibus tum absentes; & quidem contra hos, comparere nolentes, tam quoad personam per bannimentum & excommunicationem, *Zanger. de Except. p. 2. c. 1. n. 177. in fin* quàm quoad bona per annotationem & immisionem in possessionem eorum, *Wesf. add. l. 1. C. Ubi de crim. n. 5. § ult.*

XX. Tertium forum quod criminis reus sortitur, est ubi reperitur, licet inibi nec deliquerit, nec domicilium habeat, *d. l. 1. C. Ubi de crim. l. Præses; ff. de Offic. præsid. l. 1. C. Ubi quis de curial. vel cohortal. conven.* utilitas enim publica, publicæq; disciplinæ vigor, cuius sit mentio in *l. locatio 9. §. quod illicitè 5 ff. de Publican. & vetigal. id exigere videntur, ne maleficia maneant impunita, & ut tranquillæ atque pacatæ sint provinciæ, immunes ab improbis & maleficis hominibus, d. l. ita vulneratus 51. §. 2. ff. Ad L. Aquil. l. si operis 14. C. de pœnis, d. l. 3. ff. de Offic. Præs. Donell. d. loc.*

XXI. Cum autem varia delinquentis indigitamus fora, non hoc volumus, quod quemadmodum aliàs in alternativis debitis electio fori est penes debitorem, *l. plerumq; 10. §. ult. ff. de jur. dot. l. jusjurandum 34 §. ait Prætor 6. ff. de jurejur. l. 5. §. 1. ff. Depositi. l. arbiuraria 2. §. 3. ff. de eoquod certi. loc. dar. deb. c. in alternativis 70. de R. J. in 6.* ita etiam electio fori sit penes delinquentem seu pœnæ debi-

debitorem, sed quod in criminalibus fori electio Actoris indulgetur, qui reum convenire & injuriam inlatam vindicare potest pro lubitu, vel in foro delicti commisi, vel in foro domicilii delinquentis vel tandem in foro, ubi facinorosus reperitur, per d. l. l. c. ubi de crim. cum hoc pacto Actor semper sequatur forum Rei.

XXII. Triplex hoc delinquentis Forum concludentes habemus quaestione. Si facinorosus audacis sui facti conscientiam percipit, & poenae formidine territus, in fugam se converterit, ditio-nemq; patrati criminis fugerit, nihilo tamen minus in vincula lapsus fuerit, num remissioni, cujus in jure nostro crebra fit mentio, locus sit, l. si cui 7. §. ult. ff. de Accusat. l. solent 7. ff. de Custod. & Ex-hibit. reor. l. desertorem 3. ff. de Re milit. De jure communi maxime in gravioribus delictis ad locum delicti perpetrati remissio capti-vi cum elogio (vulgariter Brigt) fieri debet, Novell. 134. c. 5. i-bidemq; gl. in verb. comprehendere, d. l. si cui 7. §. ult. ff. de Accusat. & Dd. comm. ob sequentes forte rationes: 1. quod interfit Reipub. exempla publicae vindictae edi, sceleraq; eo in loco puniri, ubi fue-rint commissa, d. l. desertorem 3. ff. de Re milit. ibi malum mori, u-bi contigit malum c. si peccaverit 19. in fin. caus. 2. q. 1. ibidemq; vin-dicari injuriam ubi plebibilis orta est praesumptio, c. si illic. 29. in fin. caus. 23. q. 4. quod & bonis satisfiat facto, vel exemplo laesis, & scandalizati timore poenae ab ejusmodi & similium delictorum i-mitatione deterreantur, l. capitalium 28. §. pen. ff. de poen. 2. quod æ-quitari congruum sit ei judici vindicationem delicti, aliosq; actus jurisdictionales circa illud concedi, cujus jurisdictio violata est. arg. l. 3. ff. de Offic. praesid. l. un. C. Ubi de poss. agi oport. Stephan. de Ju-ridic. lib. 1. c. 30. n. 5. 6. & seqq. Monach. in prax. judic. p. 2. c. 5. in pr. n. 40. 3. quod expeditior sit probatio in loco delicti, cum facili-us inibi reperiantur testes, Decian. in tr. crim. c. 19. 4. Ne offensi si extra terminos sui fori litigare cogantur, metu longorum itine-rum, magnorumq; sumptuum absterrent, accusationem reformi-dent, aut ingemiscenti cum importunitate persequantur, Novell. 69. c. 1. §. 1. 5. Quia sicuti debiti solutio fieri debet ad locum destina-tae solutionis, ita solutio poenae destinata videtur ad locum admis-si criminis, & quemadmodum quis contrahendo sortitur forum eo

C loci,

loci, ubi contraxit, *d. l. 19 ff. de Judic.* sic delinquendo quoque ita contraxisse intelligitur, ut se pœnæ subicere malit apud potestatem, in cujus districtu delictum perpetratum est, *d. l. un. C. Ubi de poss. agi oport.*

XXIII. Hodie tamen per consuetudinem Germaniæ aliorumq; territoriorum istiusmodi necessitas remissionū est sublata, & contrario usu à Constitutione D. Justiniani *in d. Novell. 135. c. 5.* recessum, cum moderna Imperii forma longè sit mutata ab ea quæ olim fuit, nec Principes & Status, ut antiquitus, sibi invicem devinciantur, *Paum. lib. 2. c. 8. n. 100.* Adsolent tamen plerumque in Germania & aliis quibusdam provinciis precariò, amicitia, vicinitatis atq; benevolentia causa, sibi invicem hoc remissionis munere gratificari, sub antigrapho seu cautione, vel (uti vocant) literis reversalibus Magistratus seu domini remissionem petentis, ne isthæc remissio jurisdictioni remittentis nocimento sit futura, aut præjudicialis, *Gail. lib. 1. de pac. publ. c. 16. n. 30. vers. solet tamen plerumq; § n. 31.* Pari modo solet nonnunquam Magistratus loci criminis commissi reum remittere cum elogio ad Magistratum unde delinquens est, seu domicilii, idq; ex causa *l. non est dubium u. §. un. ff. de Custod. & exhibit. reor. li. e. g. reus privilegium fori objiciat, eoq; revocet, l. de militibus g. ff. de Custod. & exhib. reor.* vel si delictum ad injuriam provincialium spectet, aut in provinciâ magno opere animadvertendum videatur, *d. l. 3. in pr. ff. de Re milit.*

XXIV. Quartus demum & ultimus principalis indispicendi Forum modus, sunt Res de quibus alicubi controvertitur. Circa eas observeretur definitio *l. ult. §. 1. C. Ubi in rem act. exerc. deb.* In locis in quibus res, propter quas contenditur, constituta sunt, actionem in rem moveri; idq; vel adversus possidentem Civiliter, affectu sc. dominantis, aut opinione domini, *§. de iis a servis 4. vers. idem placet, Inst. per quas pers. cuig. acquir. in pr. Inst. de Interdict. Donell. lib. 5. Comment. c. 6.* Vel adversus Quasi possidentem, hoc est, naturaliter, & non jure domini; Ejusmodi possessores sunt Vasalli, Emphytevta, Creditores pignoratitii & alii. Similiter qui simpliciter possident, ut Depositarius, Commodatarius, ut & is qui neque civiliter neque naturaliter possidet, sed cum prius possideret

39
7
fideret, dolo possidere desijt, *l. qui petitorio 36. in pr. ff. de R. V.* Non
attento num quis per se possideat, an per alium, *l. si quis 2. C. Ubi
in rem act. exerc. deb. & ibi Dd. comm. Monach. c. 5. in princ. n. 55. &
56. num absens vel præsens sit, Zang. p. 2. c. 1. n. 285. num Clericus
sit an Laicus, arg. d. c. ult. de For. comp. Socinus ad c. sane 3. eod. n.
3. Andr. Tiraquell. de retract. lignagier §. 32. n. 80. & 81. Gail. lib. 1.
obsf. 37. n. 4. & 5. Myns. cent. 1. obsf. 22. n. 2. Monach. d. loc. n. 58. & 59.
nú honore superior, par vel inferior iudice loci rei sitæ, *Monach.
d. loc. n. 60.* num agatur iudicio possessorio, seu de possessione aut ad
possessionem, *d. l. un. C. Ubi de poss. ff. agi oport. l. un. C. Ubi de be-
red. agat. d. l. ult. C. Ubi in rem. act. exerc. deb. vel agatur iudicio
petitorio seu de proprietate, rei acquisitione & apprehensione,
d. l. ult. C. Ubi in rem. act.**

XXV. Huc etiam spectat Arrestum Saxonicum, realem pro-
ducens actionem, ita ut ubilibet ubi res est, non modò eam impe-
trare quis debeat, sed & actione persequi hypothecariâ, sive debi-
tor eandem possideat, aliusve, *Coler. de process. exec. p. 1. c. 2. n. 187.
Zang. d. p. 2. c. 1. n. 95.* Spectat huc quoque actio Emphytevticaria,
quæ similiter coram iudice, in cuius ditione bona sita sunt, quam-
libet Emphytevtis sit Ecclesiastica instituenda venit, *Jason in l. 1.
n. 73. C. de jur. Emphytevt. Mynsing. cent. 4. obsf. 95.*

XXVI. Idem observari solet in duplicibus istis (uti vocant)
iudiciis, seu mixtam causam habentibus, quales sunt Familix her-
ciscundæ, Finium regandorum, Communi dividundo, §. *quadam
actiones 20. Inst. de Action. l. 1. ff. Fin. reg. l. item Labeo 22. §. pen. ff.
FAMIL. HERCISC. l. in communi 3. ff. Commun. divid.* quæ actiones quam-
vis origine personales sint, sine tamen & effectu ac naturâ suâ mi-
xtam causam habent, quam ad se trahit simplex, efficitq; ut deter-
minatû in casu uno obtineat etiam in casu altero, utpote qui simul
iuncti sunt inseparabiles *l. si ita scriptum 13. ff. de Liber. & post. ibidemq;
Dd. & adl. 2. in pr. ff. de V. O.* Huic consonat Actio ad exhiben-
dum, quæ quantumvis personalis sit, rem tamen mobilem sequi-
tur, & causâ ejus, quemvis possessorem *l. 1. l. 3. §. est autem 3. &
seqq. l. Celsus 5. §. 2. l. pen. ff. Ad exhib. l. 1. C. eod.*

XXVII. Res quæ jurisdictioni aliquem subijciunt sunt 1. Immobiles seu soli, vel Mobiles; vel Se moventes, *l. si res 10. ff. de R. V. l. quod tegatur 38 ff. de Judic. l. à D. Pio 15. ff. de Re judic. Donell. lib. 17. Comm. c. 17. Vult. add. l. 1. C. ubi in rem act. n. 16. Monach. d. loc. n. 54.* 2. Corporales quæ propriè possidentur, *l. possideri 3 in pr. ff. de Acquir. vel amit. poss. vel Incorporales, ut jura & servitutes, quæ licet propriè non possideantur, l. sequitur 4. §. si viam 27. ff. de Vsurp. & Usu. quasi tamen possideri dicuntur, l. quod si 16 §. Julianus 4. ff. de hered. pet. l. air prator 2 §. ult. ff. de Precar. l. ult. ff. uti possid.* 3. Ecclesiasticæ vel Prophanæ, *Zang. d. p. 216. n. 270.*

XXVIII. Probè hîc notandum, superius *sub reb. 24.* allatam definitionem *l. ult. C. ubi in rem act.* reb. hereditarijs accommodari non posse, cû in ijs Actor, ut Reû vel in Foro domicilij, vel in Forum sitarum ad iudicium trahere possit, maximè concessum videatur, per *d. l. un. C. ubi de hered. agi oport. Donell. d. loc. Zang. d. loc. n. 238. & seqq. & n. 350.* modò reus res hereditarias vel pro herede vel pro poss. s. ore possideat, *l. regulariter 9. l. pro herede. 11. & seqq. ff. de hered. pet. l. hereditatis 7. C. eod.* Quod si autem res hereditariæ in diversis constitutæ territorijs, petitionem quoque earum, in tot locis, in quot reperiuntur contra possessorem intentari posse non dubitatur. Ammonent tamen Dd. hanc debere observari cautelam: Si nolit Actor diversa tot iudicia majoribus sumptibus, laboribus, ambagibus & temporis tractibus, quod stomachari plerumque solet, adire, omnium illorum iudicium, in quorum ditioribus res hereditariæ sitæ, communem Magistratum, seu iudicem proximè superiorem compellet, & sub eodem controversiam suam terminet.

XXIX. Hactenus modos sortiendi forum principales, emerfimus, operæ nunc est redundantis, modos etiam Minus principales penetrare, eorundem que interiora delibare. Primus itaque, modus minus principalis sunt Causæ, eæque vel Fiskales, vel Ecclesiasticæ, vel Feudales, quæ singulæ coram illo, cui de ijs cognoscendi potestas facta est, terminandæ sunt. De quibus agemus membratim 1. Causæ fiskales, detractâ Jurisdictione præsidibus, qui alioqui omnium rerum jurisdictionem habuerunt in provinciâ, generali lege delatam, *l. præses. 4. ff. de Offic. præf. l. si in ali. am. 7.*

am 7. ff. de Offic. proconf. & cōstituto Procuratore Fisci seu Caesaris, coeperunt ad cognitionem hujus pertinere, ita ut nec ad Proconfulem aut præsidem revocari potuerint, l. 1. §. 2. C. ubi causæ fise. Donnell. d. lib. c. 9. Hodie ad Cameram Imperialem immediatè spectant, Ordin. Cam. p. 2. tit. 20. §. fin. Gail. lib. 1. obs. 1. n. 25.

XXX. 2. Causæ Ecclesiasticæ judicio Ecclesiastico subsunt, c. si Clericus 5. §. seqq. c. licet 10. §. seqq. §. t. de For. compet. c. contingit 8. ubi Dd. de Arbitr. Marant. p. 4. dist. 11. n. 8. Myns. cent. 2. obs. 67. Tholos. syntag. lib. 49. c. 1. n. 11. Hæ causæ Ecclesiasticæ concernunt (1.) Matrimonium, sic. g. agatur de matrimonio valido vel invalido, item num quis ex legitimo matrimonio natus sit, nec nō, c. 1. c. causam §. seq. qui fil. sint legit. vel si aliàs de jure & viribus matrimonij queratur, c. multorum. 10. caus. 35. q. 6. c. accedentibus 11. de Excess. prælatus. 1. in pr. de Consang. & Affinit. Tholos. syntag. lib. 9. c. 21. n. 2. §. 6. (2.) Crimen Adulterij quoad separationem thori, & habitationis, & quoad lucrum dotis, c. plerumq. 4. de donat. int. vir. §. ux. c. tue. de Procurat. Tholos. lib. 36. c. 6. n. 32. (3.) Crimen Simonie Gl. in c. cum sit generale 8. de for. com. (4.) Crimen hæreseos, Matth. 18. v. 17. c. abolendā 9. c. excommunicamus 13. de Hæret. c. ut inquisitionis 18. §. prohibemus, eodem in 6. Farinac. in prax. crim. lib. 1. tit. 1. q. 8. n. 127. Decian. in prax. crim. lib. 5. c. 25. n. 1. Tholos. lib. 33. c. 7. n. 2. §. 4.

XXXI. 3. Causæ Feudales ratione peristaseos, respectuque contententium personarum sub diversis agitantur judicib9. Quod si enim regalis Feudum sit dignitatis, puta Ducum, Comitum, Marchionum &c. solus Imperator aut Rex decidit & terminat, lib. 1. Feud. tit. 18. 2. Feud. tit. 34. in pr. Si verò minoris dignitatis, Feudorum disceptationes aut per Dominum aut per Pares curiæ solos, aut per hos & illum simul, aut per Ordinarium loci, aut per Arbitros electos, sopiuntur. Per Dominum, si inter duos Convasallos agatur de Feudo, vel ejus parte, vel de finibus ejusdem, vel antiquitate, c. ex transmissa 6. de for. comp. c. ceterum 5. de Iudic. 2. Feud. 15. in fin. Per Pares curiæ solos, ubi controversia inter Dominum & Vasallū de Feudi vel investiturâ, vel violentiâ, vel de commisso aut similibus, 2. Feud. 22. vers. si verè vasallus 2. Feud. 16. 2.

Feud. 20. in pr. 2. Feud. 39. §. sinter. 2. Feud. 55. §. 2. v. siverd 2. Feud. 34.
 Per Dominum & Pares curiæ simul, si duo asserti vasalli, quos ta-
 men non constat pro certo esse vasallos contendant, 2. *Feud. 15. in*
fin. Per Ordinarium loci, si de Feudi promissione controversatur
 inter Dominum & vasallum. 1. *Feud. 3. 1. Feud. 25. 2. Feud. 20. vers.*
Opponit. Vel vasallus se vasallum esse neget *Gl. ad §. fin. tit. 15. lib.*
2. Feud. & ibi Dd. vel dominus cum alio, quam vasallo, fortè cum
 eo, quid à vasallo emit, disceptet, 2. *Feud. 41. §. fin. & 42. & simi-*
libus casibus plurimis. Per arbitros electos, casu quo dominus
 aut Pares non cognoscunt, 2. *Feud. 15.* De his & alijs causarum
 Feudalium judicijs & tribunalibus diversis, ut & varijs agendi mo-
 dis, varijsque probationibus, videatur *Rosenthal. Synops. jur. feud.*
c. 12. Tholos. lib. 6. c. 22.

XXXII. Succedit secundus minus principalis forum sortiendi
 modus, qui est Continentia Causæ non dividendæ, l. 1. *§. 1. r. de*
quib. reb. ad eund. jud. eat. l. quotiens 3. l. nulli 10. C. de Judic. c. 1. de
sequest. quæ vocatur conjunctio & connexio judiciorum, com-
munem rationem habentium, & inter se ita cohærentium, ut
num sine altero dilucidè cognosci & definiri nequeat. Ideoque
 istæ causæ sive sint Civiles d. l. 1. *§. 2. ff. de quib. reb. ad eund. jud.*
eat. d. i. 3. C. de lud. d. c. 1. de sequest. sive criminales l. ult. ff. Ad l.
cornel. de sicar. l. item 11. §. 1. & 2. l. illud 32. l. ita vulneratus 51. ff. Ad L.
Aquil. l. non ideo minus 5. in fin. C. de Accus. sive Feudales, Bl. ad c. un.
§. ult. de controvers. feud. ap. par. term. 2. Feud. 16. n. 3. sive Ecclesia-
sticæ & Spirituales, c. ult. de Rescript. c. dispensia 3. eod. in 6. coram
eodem giudice, sive is sit Ordinarius sive Delegatus, Menoch. de arbitr.
jud. quest. cas. 371. n. 15. Monach. in d. c. dispensia 3. de Rescript. in 6.
l. 1. in l. nulli 10. n. 3. vers. imo plus C. de Judic. veniunt opponendæ
& terminandæ, non verd in diversa judicia dividendæ l. si qui 10.
§. ult. ff. de Appell. c. 1. de caus. posses. & propr. d. c. ult. de Rescript. ne
si in plura distrahantur judicia, quæ uno definiri possunt, lites sum-
mo cum Reip. nocimento numerum excedant, & ultra vitæ homi-
num extendantur modum, l. item tres 4. §. 1. ff. de alienat. jud. mut.
caus. sac. l. properandum 13. in pr. C. de Judic. Novell. 18. c. 8.

XXXIII. Triplicem autem causæ continentiam deprehendi-
 mus :

mus: Personalem, Realem & Judicialem. Personalis dicitur, quando agitur de pluribus personis causam communem habentibus, & trahitur vel ex persona Actoris, cum pluribus Actoribus unus eadem obtingitur obligatione, e. g. promissor pluribus reis stipulandi, *l. 1. ff. de duob. reis. stipul. & promitt.* seu cum plures obtinent jura aut res communes ex societate, aliove modo, aut etiam ex delicto. Vel inducitur ex personâ Rei conventi cum eadem res à pluribus debetur, *Bl. ad l. 4. n. 3. C. de Jurisd.* Realis est, cum idem debitor agentis plura debet, quæ cum uno judicio exigi possint, ad diversa non sunt protrahenda *d. c. ult. ubi Gl. Panormit. & Dd. de Rescript. d. c. 3. eod. in 6.* Judicialis est, quando vel plures actiones se invicem non consumentes ad eandem rem competunt, *l. 1. & 2. C. de Legat. l. 9. §. 1. ff. de tribut. act. l. 1. ff. de bonor. rapr.* vel plures res eadem actione exiguntur, *d. l. quotiens 3. C. de Judic. d. l. 1. & 2. ff. de quib. reb. ad eum d. jud. eat. l. hac actio. 2. ff. Fin. regund. d. §. quadam 20. Inst. de Actio.* Vel una actio alteri præjudicium adfert, *d. l. 3. C. de Judic. l. 1. C. de Ordin. judic. l. 16. & seqq. de Except. & prescript. Myns. cent. 1. obs. 700.* vel plures actiones relationem quandam ad invicem habent, ita ut una per alteram præparetur *d. l. nulli 10. C. de Judic. l. sive possideris 16. C. de Probat. Gail. 1. obs. 32. n. 11.* quo spectant Actio preparatoria vel præjudicialis, & preparata seu principalis *arg. l. 13. C. de R. V. Wes. ad d. l. 10. C. de Judic.* Causæ incidentes & emergentes *c. pen. vers. de legati ff. de In integr. restit. c. 1 de ordin. cognit. l. inrautile 39. in pr. ff. de Minor. l. 1. C. de Offic. Rect. provinc. d. l. 3. C. de Judic. l. 1. C. de ordin. judic. l. 2. & ult. C. de ordin. cognit. Vid. Gædd. ad c. 1. de sequest. possess. n. 30 34. & seqq.*

XXXIV. Confectariò & concatenatâ qñ serie huc spectat
Conventio & Reconventio, in quâ pari progredimur processu, sub quo enim Judice, sive sit Ordinarius sive Delegatus *l. cum Papinianus 14. C. de sent. & Interloc. & ibi auth. & consequenter, c. 1. & 2. de mut. petit. Gail. 1. obser. 35. n. 12.* Conventio instituta, sub eodem & Reconventio institui & terminari debet, *l. 22. ff. de Judic. d. l. 14. C. de sent. & Interloc. Novel. 96. c. 2. §. 1. c. accusatores 1. caus. 3. q. 8. d. c. 1. & 2. de mut. petit. nec refert res & causæ, sive sint eadem*
sive

sive diversæ & separatae, l. si idem u. §. i ff. de Iurid. l. i. §. ult. de ex-
traord. cogn. l. i. C. rerum amot. d. c. i. de mut. per. Arnold. de Reyger
proces. jud. disp. 3. th. 22. modò Judicis jurisdictio ratione causæ
vel rerum, quæ reconventionem continentur ita fundata sit, ut per
modum Conventionis vi ordinariæ vel delegatæ vel prorogatæ
Jurisdictionis de ijs cognoscere potuisset, Spec. lib. 2. p. 1. de Re-
conv. §. nunc dicamus 2. n. 9. vers. & trad. regulam, Molig. de Recony.
q. 9. Zang. p. 2. c. 1. n. 378. Arnold. de Reyger. d. disp. 3. th. 28.

XXXV. Specialiter autem & expressè in jure qualdam causas
à reconventionem exceptasprehendimus, quarum sunt 1. Causæ
Feudales c. un. §. fin. vers. præterea. 2. Feud. 55. Gl. Germ. ad Säch-
sich Landrecht lib. 1. art. 61. n. 3. vers. auch sind drey sachen / darumb
du nicht darffst wieder Klagen etc. & vers. das dritte ist umb dem
Lehn. nisi sint peræquæ feudales, hoc est, tam reconventio quàm
conventio ad negotium Feudale, seu ex naturâ Feudi promanans
spectet, Sigism. Stinckelthaus controuv. feud. disp. 11. controuv. 21. lit. a.
2. Causa Spolij, nisi reconventio super simili spoliationis causâ
intentetur, c. ult. de Ordin. cognit. c. ult. de Restit. spoliat. Molig. q.
66. 69. & seqq. Dominic. Card. Tuschius tom. 6. concl. 61. n. 21. &
seq. 3. Causa Depositi, l. pen. C. Deposit. Molig. q. 43. Tuschius
d. loc. n. 17. 4. Causa Appellationis, l. consensisse. 2. §. 3. vers. ei
quog. ff. de Iudic. Tuschius d. loc. n. 20. 5. Causa fractæ pacis, Gail.
lib. 1. de pac. publ. c. 12. n. 4. si reconventio hæc exceptio oppo-
natur, Gail. d. loc. n. 9. quo etiam referimus causas criminales,
l. is qui reus 5. in pr. ff. de publ. jud. ubi Br. ubertim, Marant. p. 4.
disp. 6. n. 56 & seqq. Molig. q. 60. & seqq. Trentacinq. lib. 2. tit. de
Mut. petit. resol. 1. n. 38. & seqq. criminaliter intentatas, Iul. Clar.
lib. 5. sent. §. fin. q. 2. in quibus reconventio postquam Rei nomen
inter reos receptum, locum non habet, Gail. d. loc. n. 1. ubi plures
allegat. Vbi verò crimina uno momento, sive in eadem rixâ fue-
rint commissa, reconventio admittitur ratione connexitatis, quæ
operatur, ut unum delictum censeatur c. translatio 3. de Constit.
ubi gl. in verb. quad. de uno, & Canonist. comm. d. l. ult. ff. Ad L. Cornel.
de sic. Hippol. de Marsil. singul. 251. n. i. Donell. 17. Comment. c. 18.
Deniq; omnes causæ quæ non habent judicialem disceptationem,
seu

seu quæ aliàs celeritatem exigunt, moramq; respuunt, *Maran. d. p. 4. dist. 6. n. 27. Monach. prax. judic. p. 5. c. 4. §. 8. Tuschus d. concl. 61. per 101.*

XXXVI. Tertius modus minus principalis judicij competentiam exstruens, est conditio personæ seu Privilegium, quod est vel Privatum, singulari cuidam personæ, ne coram alio iudice, quam privilegiato invita conveniatur, per speciale rescriptum ab Imperiali culmine indultum: Vel publicum, publicis legibus & constitutionibus expressum, integroq; ordini concessum. Publico hoc fori privilegio focillantur tum Actores, tum Rei. Actores eatenus, ut contra juris communis ordinem ad proprium iudicem, privilegio sibi concessum, Reum protrahere possint, etiamsi aliàs ejus judicis jurisdictionem Reus non agnoscat, Rei in tantum ut alibi conventi ad suum iudicem judicium revocare possint, quamlibet ubi conventi, domicilium habeant, aut contraxerint, aut res de cujus possessione aut proprietate ambigitur, sita sit, *Donell. d. lib. 17. c. 20. Fide prolixè de hac materiâ tractantem Dominic. Card. Tuschum. d. tom. 6. lit. P. concl. 722. & seq. usq; ad concl. 764. exclus.*

XXXVII. Hujus generis privilegium indultum est I. miserabilibus personis, miserâ & acerbâ calamitatum conditione lacinatis, sive convenientibus sive conventis. His enim si res sit cum potenti adversario, cujus fortè potentiâ reformident, aliudve vereantur, permissum est illis, cognitionem & judicium implorare principis, ad cujus tribunal adversarij, vel convenientes, litem suam persequi, vel conventi agentibus respondere adiguntur, *l. un. C. quando Imper. int. pupil. & vid. Donell. d. loc. Covarr. pract. quest. c. 6. & 7. Antonin. Tressaur. decis. 177. n. 1. Gail. 1. obs. 1. n. 40. & si ibidem quoque miserabilibus personis vel justitia planè denegetur, vel frigide saltè & perperam administretur, licitè ad Episcopum vel iudicem Ecclesiasticum Adversarij trahi possunt, c. ex tenore 11. in fin. c. ex parte 15. de For. comp. c. super 26. in fin. de V. S. Maran. d. p. 4. dist. 11. n. 9.*

XXXVIII. Sunt autem miserabiles personæ 1. Pupilli, qui Orphani simul & impuberes, *l. pupillus 239. in pr. ff. d. V. S. quantumvis tutorem habentes, non verò in potestate patris aut avi*
D
existentes,

existentes, *Vinc. de Franch. decis. 671.* neque minores, quamlibet patre orbat.

XXXIX. 2. Viduæ opimo vitæ honestamento decoratæ, non luxuriôsæ, (quippè hæ jocundâ suâ luxurie privilegia amoliantur, foriq; indulgentiam confringunt, *Covarr. pract. quæst. d. c. 7. n. 1. Menoch. de arbitr. judic. quæst. cas. 66. n. 10. Bernbard. Grav. concl. i. n. 10.*) licet sint divites, *c. ex parte 15. de for. comp. Sobrad. iract. feud. p. 10. scil. 2. n. 35.* non enim divitiæ sed conditio viduitatis hic trutinanda, *Gail. d. loc. Menoch. d. loc. n. 11. Covar. d. c. 7. n. 2. Nat. ta cons. 590. vol. 3. Vinc. de Franch. decis. 100. n. 19. Grav. d. loc. n. 4. Tessaur. decis. 177. n. 3.* Quod de viduis diximus, non in commode ad eas quoque porrigitur foeminas, quarum mariti exules facti, ab hostibus capti, ad triremes damnati, proscripti, aut diutius absentes, & per hoc ipsis inutiles sunt, *arg. c. 2. §. sed neq. istud, de translat. Episc. Jason. ad l. fin. ff. de Offic. ejus cui mand. est jurisd. n. 3. Vinc. Caroit. decis. cas. 106. n. 1. 2. & seqq. Grav. d. concl. i. n. 8. Treut. p. 1. disp. 3. tb. 10. lit. B. Menoch. d. loc. n. 9.* Pariter & eas foeminas privilegio gaudere placet, quæ parentibus orbæ calibem agunt vitam, nec usquam viro nuptiæ fuerunt, sive minores sive majores sint 25. annis, *Vinc. de Franch. decis. 100. vers. sed quia in sacro Grav. d. concl. i. n. 12. & 13.* sive divites sive pauperes sint, *Francis. Milan. Regn. Sicil. decis. 5. n. 2. lib. 2. Grav. d. loc. n. 14.* cum & hæ viduæ dicantur, *l. 242. §. viduam 3. ff. d. V. S. cum parilis ratio subsit, infirmitas sexus & judicij imbecillitas, Br. Alber. Fulgos. & vulgò Dd. ad d. l. un. C. quando Imper. inter pup. & vid.*

XL 3. Morbo exhausti & enervati diuturno, *d. l. un. C. quando Imper. int. pup. & vid. ubi Cujac. in Parat. Gail. d. loc. seu fontico, qui cuiusq; rei gerendæ impedimento est l. quæsitum 60. ff. de re judic. l. morbus 113. ff. de V. S. l. ult. §. 1. ff. de Edict. edit. quales sunt furiosi, mente capti, muti, cæci, surdi, leprosi, claudi, membris mutilati, ejusdemque farinæ alij, §. sed & 4. Inst. de Curator. Vult. ad d. l. un. n. 8.* modo non voluntate suaq; culpâ tales sint, *Vult. d. loc.*

XLI. 4. Fortunæ injuriâ depressi, *d. l. un. in fin. uti sunt pauperes, captivi, c. pauper 72. caus. 11. q. 3. c. significantibus 38. de Offic. & potest. jud. deleg. l. si quis ad declinandum 49. C. de Episc. & Cler.*

lib.

l. *illicitas* 6. §. *fin. ff. de Offic. pref.* modò & hi non culpâ suâ ad inopiam & captivitatem redacti fuerint, *Covarr. pract. quest. v. 6. n. 3. Trentaenq. resol. 2. n. 32.* & similes omni ope destituti, *Innocent. ad d. c. significantibus 38. de Off. & pot. jud. deleg.* quorum determinatio extra casus jure expressos judicis arbitrio committitur, *Br. ad d. l. un. n. 5. Bl. ibid. n. 3. Menoch. d. cas. 66. n. 1. & 13. Schrad. d. sect. 2. n. 35.*

XLII. Conceditur hoc fori privilegium II. Fisco, qui sive sit Actor, sive Reus ad suum judicem revocare potest, *l. si minori 3. C. de jure fisc. lib. 10.* qui regulariter olim erat Procurator Cæsaris vel Rationalis, *l. 2. l. cum vendente 4. & seq. C. Ubi caus. fiscal. l. un. C. de Vendit. rer. fisc. lib. 10. d. l. 3. C. de jure fisc.* In Criminalibus autem ex delicto descendentibus Præses provinciæ, *l. 1. l. procurator 3. l. cum aliquid 8. & seqq. C. Ubi caus. fisc. Wesenb. ibid. n. 3.* In extraordinarijs verò de restitutione in integrum adversus fiscum, Præses provinciæ, unâ cum Procuratore Cæsaris, *l. si adversus 2. C. si advers. fisc.* Hodie mutatâ Imperij formâ, quilibet Status Imperij, jura summi principis in territorio suo obtinens, de causis fiscalibus cognoscit.

XLIII. Privilegio fori ex parte Reorum gaudent I. Magistratus Inlustres, & ij, quos enumerat Constitutio Zenonis *in l. ult. C. Ubi Senator. vel Clariss.* qui propter præminentiam & principalis dignitatis excellentiam apud alium judicem se defendere, & causam dicere non coguntur, quàm apud supremum Principem, vel eum, cui princeps eam cognitionem committendam putarit, *Donell. d. c. 20. Vult. ad l. 1. C. Ubi Senat. vel Clariss. n. 27. & seqq.* Hodie quid obtineat latius deducitur in *Ordinat. Cam. part. 2. tit. 2. 3. 4. & 5.* ad quam Lectorem brevitatâ causâ remittimus.

XLIV. 2. Milites armatæ militiæ, qui propter singularem benevolentiam & favorem, ne foris famâ belli post tergum relicta, maximo cum Reipub. detrimento avocentur, non nisi coram proprio Magisteriâ potestate constituto judice conveniri debent,

D 2 in

in causis tum civilibus, *l. magisteria 6. C. de Jurid. l. certi juris 17. C. de Judic. l. si quis 7. ff. eod. l. pen. C. de pacē.* tum criminalibus, modò crimen sit militare, & non enorme, *l. desertorem 3. in pr. ff. de Remilit. l. de militibus 9. ff. de custod. & exhib. reor. l. ult. in pr. C. de Re milit. lib. 12.* si enim illud fuerit atrox, tunc secundum illud Jcti Tryphonini effatum in *l. auxiliur: 37. in fin. ff. de Minor. frustra Leges* in vocat, qui contra eas committit, sed Judex ejus loci, in quo miles deliquit, contempto privilegio habebit cognitionem & coercionem delinquentis, *d. l. desertorem 3. in pr. ff. de Re milit. Tbolof. Syntag. lib. 19. c. 17. per tot. Donell. d. loc.*

XLV. 3. Scholares, horum enim scientiã totus illuminatur mundus, & ad obediendum DEO ac Imperatoribus, tanquam ejus ministris, vita subjectorum informatur, *Auth. habita C. Ne fil. pro patr.* Scholares accipimus eos, qui in Academijs seu Universitatibus degunt, tam docentes sive Professores, quàm discentes seu Studiosos, *d. auth. habita. modò factò & animo sint Studiofi,* in Album Universitatis recepti, *arg. l. matriculam C. de Agent. in reb. lib. 12. Menoeb. lib. 2. presumpt. c. 78. n. 3. Gail. . 10bf. 21. n. 9. Matth. Steph. de Jurisd. l. 3. p. 2. c. 5. n. 17.* oleum & operam literis impendentes, *arg. l. si duas 6. §. 4. ff. de Excusat. Harpr. ad §. item Roma 15. Inst. de Excusat. iur. non vagabundi aut circumforanei,* *Gail 2. obs. 118. n. 9.* His, quos diximus, Scholaribus ratione fori, id tribuitur privilegij, ut si litem ijs quis super aliquo negotio sive Civili sive Criminali *arg. l. in criminali 5. in pr. C. de Jurid. move- re conatus fuerit,* hujus rei optione datã Scholaribus, eos coram Domino vel Magistro suo (hoc est, Academiã Primicerio seu Rectore) vel ipsius civitatis Episcopo quibus hæc jurisdictio data est, convenire cogatur, *d. auth. habita, §. veruntamen C. Ne fil. pro patr.*

XLVI. Privilegio Professorum & studiosorum gauden-
quoque Professorum uxores & liberi, *l. medicos 6. l. fin. C. de Profes-
sor. & Med. lib. 10.* ut & ij artifices, hominesque alij, sine quibus li-
terã vel esse nequeunt, vel quæ cognitionem quandam, cum lite-
ris habent, ut potè typographi, bibliopolæ, bibliopegæ, pharmacopolæ,

copolæ, pictores, illuminatores, & cum primis publici Universita-
tis seu Academiz officiales, ut sunt Notarij, Nuncij, Pedelli, fa-
muli Professorum & studioforum &c. *arg. l. 2. §. 1. l. 3. 4. 5. 6. de
usu & habit. c. quanto 26. de Privileg. & excess. Christoph. Besold. 1.
Polit. c. 12. tb. 42. n. 5.* quod & convenienter ad eorum Parentes,
fratres, sorores, qui eos invisos veniunt, extendi posse putat Or-
tholphus Fomannus *dispur. de jur. & privileg. scholar. tb. 95.* Am-
plissimus, quidem & jucundissimus hic foret campus exspatiandi
per reliqua Scholarium privilegia, quorum favor semper maxi-
mus fuit, verum cum de his omnes libri sint farti, arenam sine cal-
ce non miscemus, sed benivolos lectores eò remittimus.

XLVII. 4. Denique Clerici seu Ecclesiastici, qui regulariter
in foro Ecclesiastico apud Episcopum diocesenum, cui subjacent,
sunt conveniendi, *Nov. 23. c. 23 c. decernimus 2. etsi Clerici 4. c. cū non
ab homine 10. de Iudic. c. 1. c. nullus 2. c. cum sit generale 8. c. cum con-
tingat 13. de for. comp. l. placet 17 l. cum Clericis 25. l. omnes 33. C. de
Episc. & Cler. Marant. p. 4. dist. 11. n. 2. Gail. 1. obs. 37. qui latè hujus
regula & privilegij ampliationes & fallentias ibidem persequitur,
Myns. cent. 2. obs. 67.* Quibus autem casibus Clerici fori privile-
gium amittant, & ad judicem secularem trahantur, prolixè tractat
Fachin. lib. 9. *controvers. c. 28. & seq. quem videre licet.*

XLVIII. Num verò Clerici huic fori privilegio sibi compe-
tenti expressè renuntiare possint, in ambivio collocatur. Ponti-
ficij juris auctores hos ita jurisdictione Magistratus Politici exe-
merunt, ut ne volentibus quidem se judici Politico subijcere,
id concedant, *c. si diligenti 11. c. significasti 18. de for. comp.* Sed sanè
cum expressa sacri Codicis oracula, quæ minimè sunt dissimu-
landa, velut vindiciæ eorum arrogantix opponantur, *Matth. 20.
vers. 25. & seqq. & c. 22. v. 21. Luc. 22. v. 25. Rom. 13. v. 1.* nobis hanc
controverfiam decidere est in proclivi, alijs rimandam & rumi-
nandam eandem expendimus. Et placet hoc ipso præsentem hanc
velificationem secundantibus veluti ventis finire. In plures qui-
dem paginas extendi debuisset, sed adspirationi nostræ fuffice.

rit vela fecisse generalioribus, sequestratis specialioribus, quæ ab Amplis. Dn. Præside eleganti opulentâque eruditione in prælectionibus publicis diducta, inque disputationibus aliquot suo loco & tempore adjunctu Dei & affulsu fida occasione operâ promptiore, examineque pensiore diducentur. Si quid verò in magnæ hujus & altæ, à magnis solum altisque ingenijs discutiendæ materiæ præludijs, non curiæ sed pulpito cussis, minus ad rem, dictum, minus rectè explicatum fuerit, indiditum, non arrosus esto, erit quod excusabit, materiæ gravitas, ingenijque tenuitas.

Εἰς Θεὸν ἔργα τελείται.

Præstantissimo ac Literatissimo Dn. Respondenti,

*Sicut is hauri dextrè committit prælia, ignarus
Qui non est, in quo sunt ineunda, loci.*

*Christianus non est ignarus, agendus apud quem
Sit reus, & cui nam danda sit ratio.*

*Sic nec Juridicus bonus est, si præterit illum,
In quo jure viros possit adire foro.*

*Laudarus meritis hinc HARTWIGI, ante omnia monstrans
In quo nam liceat cernere jura foro.*

*Hoc, hoc perge modo, sic qua fecere labores
Vincts atque brevi præmia digna feres.*

*Premia digna feres pietas, solertia rara
In studijs juris qua meruere diu.*

Amico suo honorando.

M. Jacobus Weller Neukirchensis
Fac. Phil. Adj.

Ad

Ad Eximium & Præstantissimum Do. JO:
NATHAN HARTVVIG. de fundamento Judi:
cij, Competentiæ videlicet Fori disputantem, A-
micum suum singularem.

Solus Atlas humeris magnum ceu torquet Olympum,
Vestaque ceu quodvis ferre tenetur onus:
Sic & Judicio incumbit Respublica: tantam,
Crede mihi, molem sustinet una basis;
Ipsum at Judicium fulcris innititur illis,
Quæ quatuor chartis, suavis amice, doces.
Publicæ ubi ergo struis tu fundamenta salutis,
Fundamenta tuæ gloriæ & ipse locas.
Perge, precor, felix illisque superstrue, eritque
Publica certa salus, gloria magna tibi.

f.
Laurentius Christoph. Somnitz.
Nob. Pom:

In juris Campum falcem dum mittis, Amice,
Dotes ingenij detegis, ecce! tui,
Et certus tibi finis adest, scopus unicus, ad quem
In studiis tendis nocte, dieq; tuis.
Egregium factum! veniat tibi fama perennis.
Et patria nostræ commoda mille feras!
Non est quod metuas morsus, & scommata momi:
His nemo caruit, qui pius, atq; bonus.

Ita Calamo currente gratula-
batur Populari & Amico suo
integro.

M. Petrus Zimmerman.
Massoviâ Pom.

APPELLATION DE LA COUR ROYALE DE
NATHAN HARTVIG DE HAMBURG
(si) Compromis videlicet non subactum A-
nticum solum huiusmodi

2. Les A. de l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a

3. & l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a

4. l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a

5. l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a

6. l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a

7. l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a

8. l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a

9. l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a

10. l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a

11. l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a

12. l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a

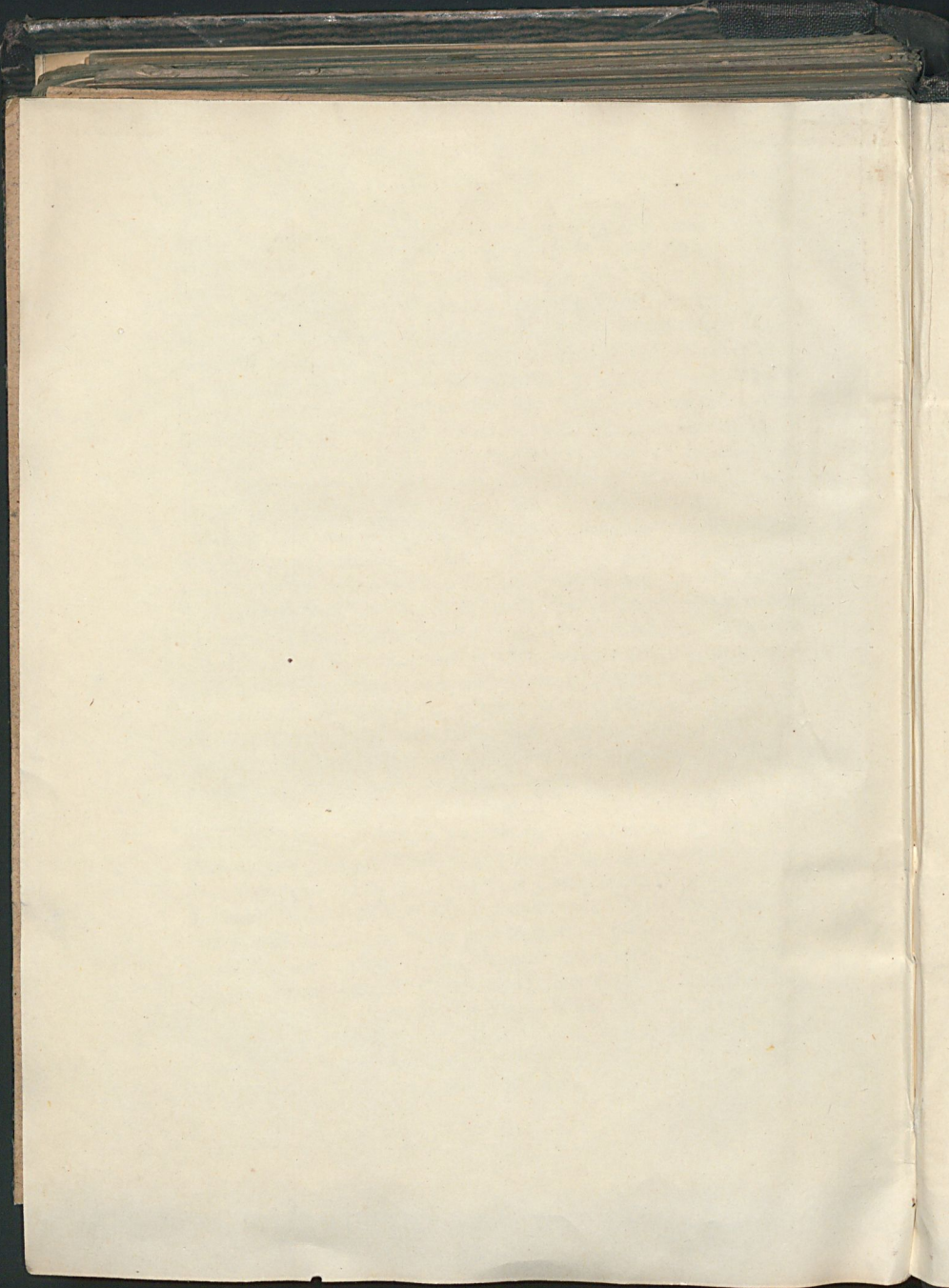
13. l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a

14. l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a

15. l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a

16. l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a
vu que l'année 1700 par le roy. On y a

Wittenberg, Diss., 1634-39

ULB Halle

3

005 151 511

TA → OL

V 517

B.I.G.

Farbkarte #13

JURIDICA
**COM-
NTI.**

1635 289
7

lijsq; concurrentibus
& digesta

NTE GRATIA
lissimi Jureconsultorum
ad Albin Academiæ,
DE

(4)

STRAUCHIO,
enissimi ac potentissimi
onsiliario, Collegij Juridici
Consistorij Ecclesiastici
ffessore,

u proponis
ARTV VIG.
POM.
Ctorum,
septimâ matutinis.
tim.

egnis manus injiciantur, nisi FORO
riterit partarum verum celo cumuis

RGÆ,
ad, Typogr. Anno 1635

5

